

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 14 (329)

Fredagen den 6 april 1894.

7:de årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun ensam ..... kr. 5:— Iduns Modetidning jämte kolorerade planscher..... • 4: 50 Iduns Modet. utan kol. pl. .... • 3:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. Allm. telef. 61 47. Prenumeration sker å alla postanstalter i riket.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerspris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar)</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Plattsökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
---	---	--	---	--

Constance Wachtmeister.

Den dam, hvars porträtt vi i dag meddela våra läsarinor, har under sin växlingsrika lefnadsbana gjort sig känd i vida och vidt skilda samhällskretsar i de olika länder, där hon lefvat och verkat; men hvarvt hon än kommit och i hvilken egenskap hon än uppträdt, hafva hennes personliga älskvardhet och öfriga framstående egenskaper tillvunnit henne allmänt erkännande och tillgifna vänner. Som en högt uppsatt mans högborna maka var hon en prydnad för de sällskapskretsar hon då tillhörde; som en hängifven och allt uppoffrande arbetare på människokärlekens och en upphöjd världsåskådnings rika fält har hon förvärfvat sig en plats i ledet bland de mänsklighetens banbrytare, hvilkas namn gå till eftervärlden.

En särskild anledning till intagande af grefvinnan Wachtmeisters bild i vårt bildergalleri ligger däri, att hon nyligen efter många års frånvaro under en månads tid gästade Stockholm.

Grefvinnan Wachtmeisters fullständiga namn är Constance Georgine Louise de Bourbel de Montpinçon. Hennes föräldrar voro markisen de Bourbel, fordom anställd i franska diplomati, och Constance Bulkeley. Ätten de Bourbel är en af de äldsta i Frankrike. Bosatta i Normandie alltsedan mitten af 900-talet, hafva dess medlemmar åtskilliga gånger gjort sig bemärkta i Frankrikes häfder, till exempel under Ludvig XIV, då en Raoul de Bourbel deltog i flere fälttåg och blef upphöjd till markis.

Constance de Bourbel föddes i Firenze i Italien den 28 mars 1838. Redan som barn blef hon föräldralös och skickades då till England till sin moster, mrs Bulkeley, för att uppfostras. Hos henne tillbragte hon sin barndom och ungdom, till dess hon år 1863 blef gift med sin syssling, grefve Carl Wachtmeister, dåvarande svensk-norsk minister i London. Hon förblef i London i tre år, flyttade sedan till

En allvarlig verksamhet försonar alltid till sist med lifvet.
Jean Paul.

Köbenhavn, då hennes man blifvit förflyttad till ministerposten därstädes, samt år 1868 till Stockholm, då grefve Wachtmeister blef utrikesstatsminister. Redan år 1871 blef hon änka, men kvarstannade flere år i Sverige, vanligen tillbringande vintern i södern för sin hälsas skull.

År 1879 började grefvinnan att göra spiritistiska studier, sedan hon hos sig själf märkt anlag för clairvoyance och mediumskap, men efter två års forskningar å detta område upphörde hon därmed, när hon fann det både otillfredsställande och farligt för hälsan. År 1881 gjorde hon först bekantskap med teosofisk litteratur; hon kände sig allt mera tilltalad af detta lärosystem och blef medlem af teosofiska samfundet samt har alltsedan ägnat sitt lif åt teosofisk verksamhet med en ifver och hängifvenhet, som söka sin like. Hon kände sig mycket dragen till madame Blavatskys genialiska personlighet och lefde tillsammans med henne under många år, först i Würzburg och Ostende, sedan i London. Som en nära vän bistod hon henne under alla de svåra pröfningar, som det teosofiska samfundets stiftare hade att utstå, och det kan tryggat påstås, att det finnes få personer, som så väl kände madame Blavatsky, som grefvinnan Wachtmeister. Vid Blavatsky-logens sammanträden kunde man vara viss på att få se grefvinnans vänliga anlete, och alltid hade hon något af intresse att förtälja om sin så varmt afhållna och vördade vän och lärarinna.

Sin verksamhet i London för den teosofiska saken — och den är ganska betydande — har grefvinnan utöfvat utan att intaga någon officiel ställning inom samfundet; hon har föredragit att arbeta endast som enskild person. Under madame Blavatskys lefnad skötte hon ensam en vidlyftig korrespondens med en mängd personer i skilda länder, som önskade erhålla upplysningar angående samfundet, och det var ej ovanligt, att hon om kvällarne fann på sitt skrifbord en packe af omkring tjugu bref att besvara. Men sin hufvudsakliga verksamhet har hon haft på teosofiska bokförlagets kontor i n:r 7 Duke Street, Adelphi. Hvarje morgon vid niotiden har grefvinnan under en följd af år färdats den långa vägen mellan Lansdown Road (senare Avenue Road), där teosofiska högkvarteret är beläget, och Duke Street, och där satt hon vid sin pulpet till klockan fyra eftermiddagen. Då hon mottog affären, var den i upplösningstillstånd, men nu har hon bringat upp den, så att den icke endast bär sig med en omsättning af omkring 5,000 p. st. (90,000 kr.) årligen, utan kan äfven underhålla två bokhållare och ett par kvinnliga biträden.

Grefvinnan Wachtmeister har bidragit med en del uppsatser till den teosofiska litteraturen och har nyligen utgifvit en bok under titel: »Minnen af H. P. Blavatsky; en beskrifning af de förhållanden, under hvilka Hemliga Läran ned-

skrefs.» Denna bok är nu öfversatt till svenska och utkommer just i dessa dagar.

Grefvinnan Wachtmeister är och har varit vegetarian och absolutist under de senaste fjorton åren. Till sitt yttre är hon af medellängd, har blondt hår och blå ögon, hennes röst är behaglig och hela hennes personlighet har något synnerligen tilldragande. Hennes arbetsförmåga torde ej öfverträffas af någon inom det teosofiska samfundet, om ej af Annie Besant. Hon är för närvarande tillsammans med mrs Besant stadd på en resa i Indien, i afsikt att närmare lära känna det märkvärdiga land, där civilisationens vagga stått, och det folk, bland hvilket det storartade system af på en gång filosofi, religion och vetenskap, som kallas teosofi, haft sin upprinnelse.

Svarta sjön.

*Äf gungfly innesluten sin djupsvart klara våg
i ödemarken ensligt tjärnen breder.
Förirrad under jakten jag honom en gång såg,
fast ingen stig nu mer till honom leder.*

*Förr klang här trastens visa i stilla aftenstund
och orrens lockton ljud bland höga tallar.
Nu råder pinsam tystnad, där döden gjort sin rund.
Den svarta sjön man tjärnen allmänt kallar.*

*Rundt om har skogseld härjat, så långt som blickens ser,
och dödens askgrå färg åt marken gifvit;
skelett af jättefuror i dyn ha stupat ner
och hvitnade af sol och skurar blifvit.*

*Blott ödlig hemskhet möter den häpne vandrarns syn:
en kolnad skog förvidnad grenar strücker
som knotigt magra armar i ångest upp mot skyn —
en spöklik anblick, som förstämning väcker.*

*Hvart lif af fruktan gripet från denna trakt syns fly,
där nu blott dyster tystnad tung tycks rufva:
ej vandrar mer en snäppa på gungflyns svarta dy,
ej hörs bland träden kuitra mer en dufva.*

*Dock, lyss! — Ett skri helt plötsligt från skogssjöns
våg mig när —
ett skri så sällsamt vildt och skyggt tillika —
ett skri så gränslöst dystert, att det med bäfvan slår
och hemlig rysning, som först sent vill vika. —*

*Ah, det är ju allenast en kolsvart ensam lom,
som simmar där på tjärnens dunkla vatten!
Han skriar, när han finner dess våg så död, så lom,
och blickar ned i djupet, mörkt som natten. —*

*Den svarta, döda skogssjön en gång jag skådat blott;
dock står han ständigt tydlig för mitt minne.
Fast se'n den tiden många och långa år förgått,
förunderligt han fängslar än mitt sinne.*

*Och än på dig han öfvar en trolsk och dunkel makt,
du mänskosskygga, grubbelmörka hjärta,
som tvefvelsjukans tärsot lik våddeld ödelagt,
hvars säng mest liknar lommens skri af smärta.*

Edv. Hammarstedt.

”Att hushålla för ungar...”

En tid, då kampen för tillvaron med hvarje dag blir hetare, då äfven på de nya banor, som blifvit kvinnan öppnade, trängselen blir allt större, kan ju den fråga, hvilken ligger antydd i det citat ur ofta förekommande platsannonser, som vi sett som rubrik, vara förtjänt af att upptagas och i någon mån utredas. Många unga flickor stå helt visst spörjande och tvehågsna framför den.

De ifrågavarande platserna synas, som sagdt, ej sällan annonserade i tidningarna, och att döma af de talrika svar, hvilka, efter hvad det påstås, å dessa annonser inflyta, äro de högt skattade. Onekligen erbjuda de ock stora förmåner: förträffliga lönevillkor, ej obetydlig frihet och själfständighet m. m., hvarför det ej bör väcka förundran, vare sig att en eller annan ung kvinna, som innehar den af ingen afundade ställningen att i främmande hus gå frur tillhanda, i en sådan plats tror sig se slutet på sina svårigheter, eller att någon stackars flicka, som står utan hem och utan det nödvändiga lifsuppehållet samt på grund af en öfvervägande *huslig* uppfostran egentligen ej duger för icke husliga sysselsättningar, i sin nödställda belägenhet tillgriper detta lefvebröd, om det bjudes.

Och hvem vågar bestrida, att det verkliga finns unga flickor, hvilka med heder kunna bestå i här åsyftade lefnadsförhållanden? Exempelvis tänker jag mig, att sådana skola göra det, hvilka under tryckande omständigheter hunnit tidig mognad och för hvilka lifvets allvar är mer bekant än barndomens ysterhet; så ock andra, hvilka under uppväxten tillsammans med bröder och i umgänget med dem och deras kamrater förvärfvat en viss käckhet i sitt sätt att vara jämte en rätt nyttig kännedom om det manliga släktet, så att de hvarken beundra männen som några högre väsen, hvilka lätt kunde rubba deras lugn, eller anse dem, på grund af vanliga fel och lyten, hemfallna åt fördärfvet. Hafva då dessa flickor, utom de erforderliga praktiska kunskaperna, det mod, som tarivas för att sätta sig öfver »hvad folk pratar», och den kraft, som höfves att bära förödmjukelsen af att ett eller annat hem stänger sina dörrar för dem och att i mångens ögon en viss skugga faller öfver dem, i samma stund de antaga plats hos en ogift herre, så må de då på detta arbetsfält förskaffa sig sitt dagliga bröd, för så vidt detta på andra håll vägras dem och de först inhämtat nödiga upplysningar rörande den »hyggliga ungarlens» karaktär ochandel. Förtalets pilar mot den rena skola återstudsa mot den, som afskjutit dem.

Men därhän och ej längre gå vi i medgifvande. Ty med förmånerna af dessa platser äro parade stora faror, hvilka ej uppvägas af de förra. Som *regel* måste det framhållas, att de ej passa för unga flickor och ej böra antagas af dem, åtminstone på den sedliga nivå nutidsmänniskan ännu befinner sig. Godt kamratskap, fritt från kurtis, man och kvinna emellan, är ett mål, mot hvilket vi sträfva, och som vi på en del områden, glädjande att erkänna, redan se förverkligadt, men som på en del andra troligen dock aldrig blifver an-

nat än en dröm. Det vi här sysselsätta oss med hör till dem. Man kan ej nog varna de unga för vådorna i denna kinkiga ställning, där kvinnan dels är beroende, dels också såsom löntagare, äfven i bästa fall, i någon mån underordnad, och där hon ej äger annat skydd än sig själf, om hennes »husbonde» skulle glömma den aktning han är henne skyldig, och där hennes eget hjärta lätteligen skulle kunna spela förrådarens roll. Törhända invänder man, att en klok ungarl väl doek ej med ens ett ögonkast vill förnära den unga ärbara kvinna, som i sig förenar de dubbla egenskaperna af en omsorgsfull och ärlig hushållerska och en glad och angenäm värdinna, ty han måste väl förstå, att det då strax skulle heta: »adjö, min herre!» Detta »adjö, min herre» tager sig emellertid mycket bra ut på papperet, men torde ej sällan i praktiken falla sig mindre lätt. Hvarthän? om intet föräldraham eller annat därmed jämförligt står henne öppet. Faran af obesvarad kärlek däremot lämnar jag därhän. Den är egentligen ej större i dessa än i hvilka andra lefnadsförhållanden som helst. Den själfantändliga kan fatta eld i en teatersalong, på gatan eller hvar och när som helst, men, enligt min tro, finns det ej något öfvervägande flertal af detta slag af kvinnor.

Vare det emellertid långt från mig att vilja förneka tillvaron af ungarlar med allvarlig och solid karaktär, hos hvilka en ung kvinna skulle kunna vara trygg för allt, som ens tillnärmelsevis hade sken af kurtis eller närgången uppmärksamhet; men just i den omständigheten att i annonserna ofta anhålles om porträtt, tyckes ligga en antydning, att man bör vara på sin vakt. Är det blott fråga om en ordentlig husfru, som förstår sig på mat och kan sköta ett hem samt därjämte är nog verserad att presidera vid ett middagsbord, hvad betyder det då väl, om hon är vacker eller ful?

Att de platser, om hvilka är tal, tillkomma den mognade kvinnan och på grund af hennes praktiska erfarenhet och öfvade förstånd af henne bäst skötas, vill väl ingen bestrida. Och då äfven de, som hunnit ett stycke längre fram på livets bana, väl böra äga rätt att existera, hvarför då ej åt dem lämna dessa sysslor, för hvilka de i alla afseenden äro långt mer lämpliga än de unga? Besinnom, huru mycket färre möjligheter till utkomst, som, jämfördt med de senare, finnas för de förra! För öfrigt, gamla blifva snart nog äfven de yngsta, och det behöfs i sanning ingen så synnerligt tålig väntan för att börja upptäcka de förargliga strimmorna vid tinnigarna. För att nu ej tala om den värdighet, en äldre kvinna hunnit förvärfva, följa med henne, om hon är god, hemtrefnad och en viss stämning; hon har erfarit och upplefvat en hel del, hon har mer innehåll än den unga och följaktligen mer att säga. En klok och redlig ungarl skall därför, då han väljer värdinna i sitt hus, helt säkert föredraga ett äldre fruntimmer framför en ung flicka.

Hvad nu särskildt beträffar den unga kvinna, som i en främmande familj, måhända under tårar, äter ett knaggligt brödstycke och vid läsningen af någon ungarls annons efter värdinna börjar fantisera öfver, huru förträffligt det vore att, i stället för den knappa lönen, kunna förtjäna några hundra kronor om året, i stället för att bo i barnkammaren, hafva sitt eget vackra rum, i stället för att lyda och gå en matmoders ärenden, själf blifva den styrande och befallande, upprepar jag till varning för henne det ofta citerade romerska ordspråket: den råkar lätt ut för Seylla, som

vill undvika Charybdis. Hvad som på afstånd ter sig lockande, kan på närmare håll blifva tämligen obehagligt, och ofta nog besannar det sig, att den, som i otålighet afkastar ett kors, får ett tyngre i dess ställe. I en familj är hon, på få undantag när, skyddad och likställd med barnen i huset; hon vet ej ännu hvad det innebär att *ensam* kämpa ute i brottsjöarna. Hvilken välsignelse, som ligger i ordnade familjeförhållanden, uppskattas ej alltid tillräckligt; de torde förefalla mängen ung människa tråkiga, men, väl löst från banden, skall hon, därest hon är en sedlig karaktär, önska dem tillbaka igen.

Mot fördomarna, denna uråldriga fiende till ett bättre, som hämmat så många goda ansatser i världen, är det hvars och ens plikt att strida, och ehuru vi redan hunnit en frigörelse från deras valde, hvilken, särskildt hvad angår det för unga flickor passande, jämförd med det slaveri, under hvilket våra mormödrar vändades, i sanning är märklig, återstår oss likväl ännu mycket att öfvervinna. Men vi må akta oss att i en alltför vidsträckt tillämpning eller i upplösande afsikt använda ordet fördom. Missbrukadt är detta ord ofta. Det finns vissa konventionella rämärken, hvilka ej böra borttagas, hvilka klokheden bjuder oss att ej öfverskrida. Vill man ställa sig opartiskt till den fråga, som här varit före, måste man erkänna, att allt icke vore godt och väl, blott man lyckades rubba en, som det kan tyckas, trågröstad, gammaldags uppfattning af det passande, utan att vi här befinna oss inför ett sluttande plan, där visserligen en och annan kan hålla sig uppe, men där det stora flertalet skulle skrida utför.

Vare nu detta mitt anspråkslösa inlägg i en fråga, som visserligen ej saknar sin aktualitet och stora vikt. Önskligt vore, att någon med egen erfarenhet yttrade sig i densamma.

Ellen Bergström.

En musikalisk "At Home" i London.

Bref till Idun.

London i mars.

Det var mr och mrs Lawson, som sändt inbjudning till en »At Home» i deras ståtliga hus vid Grosvenor Square. Mr Lawson, ehuru ännu en ung man, har redan flere år varit medlem af parlamentet, hvilket naturligtvis betyder, att han är en i vida kretsar känd och ansedd man. Han är därtill såsom ägare af Daily Telegraph — en af Londons förnämsta tidningar — innehafvaren af en årlig inkomst, som torde uppgå till omkring en million kronor.

Grosvenor Square — i distriktet Mayfair, en af de gamla aristokratiska stadsdelarne — har ej ännu delat öde med sina samtida: Russel Square, Bedford Square, Bremswick Square m. fl., att dess hus från sitt forna höga anseende sjunkit ned till nivån af »boarding houses» (pensionat). Dessa squarer med sina solida 100 till 200 år gamla hus och vackra inhägnade planteringar äga något underbart tilltalande. Husen bilda liksom en ram och bakgrund till de väldiga plataner, almar, kastanier m. m., som höja sina kronor öfver buskagår, sammetslika gräsmattor och lysande blomsteranläggningar. De tyckas drömma om forna tiders glans, om högaristokratiska tillställningar, lysande ekipager med vitklädda damer, kuskar i allongeperuk och pudrade betjänter, och lefva nu på sina minnen — en stilla och indragen ålderdom.

Grosvenor har, som sagdt, ännu till stor del kvar sin aristokratiska prägel. Hertigen af Westminster, hvilken som bekant är ägare till en mycket stor del af Londons areal, har sitt palatslika »town residence» här i närheten.

Vid vår ankomst finna vi dörrarna öppna, och

gästerna strömma in i stor mängd. Redan i den yttre vestibulen äro väggarne, ofvan de höga ekpanelerna, beklädda med dyrbara gobeliner. Här afläggas ytterplaggen, hvilka mot kontramarke mottagas af betjäningen och instoppas i afdelade, för tillfället inflyttade hyllor.

Alla gästerna fördes men musikprogram och anmodas att stiga upp i salongen i första våningen. I inre vestibulen möter man den präktigt skulpterade ektrappa som leder dit upp. Trappuppgångens väggar äro djupt mörkröda och på desamma är anordnad en vacker porslinssamling; därofvån, på en af trappafsatsens långväggar, hänger en gobelin af ofantliga dimensioner. Afsatsen prydes för öfrigt af dyrbara skåp, växter och blommor. Här står värden själf och tar emot sina gäster samt värdinnan innanför salongsdörren. Sedan gästens namn utropats, »skakas hand» och man intar sin plats bland de täta stolsrader, som äro utsatta för åhörandet af musiken. Värdinnan är en ung, vacker och ståtlig dam, iklädd en dekoletterad vit atlsklädnad med fina broderade kvistar och silfverpaljetter på bröst, puffärmor och kjolsvolang. Hon bär en bröstbukett af röda rosor, och ett diamanthalsband af ofantliga solitärer blixtra på hennes hals så, som endast briljanter kunna blixtra. Vid hennes sida står deras dotter, en liten täck flicka på 6 år, iklädd en graciös crèmefärgad, veckad klädning med äkta spetsar.

Salongen har den vanliga tvådelningen. Den främre delen, ett mycket stort rum, har fyra fönster (husets bredd), medan den bakre har endast tre fönster, men är ett ännu djupare rum.

Den främre salongen är redan fylld af gäster, och vi få plats i den stora dörröppningen mellan bägge rummen. Här kan man både väl höra musiken och se såväl gästerna som rummen. Allt är hållet i stilen från medlet af 1700-talet, vid hvilken tid huset byggdes. Gardiner, dörrförhängen och väggfält äro af yppersta ljusblå sidendamast; dessa fält äro infattade i förgyllda lister samt skulpterade guirlander och festoner på crèmefärgad botten. Taken, hållna i samma färg i flere nyanser, äro synnerligen vackert dekorerade. Tvänne stora kristallkronor i hvarje rum och diverse lampetter sprida ett behagligt ljus, medan höga fotogenlampor eller mindre dylika på bord — allt med ofantliga, mycket artistiska skärmar — gifva ett dämpadt färgadt sken här och där i rummen. På kakelugnsafsats och bord stå utsökt vackra servisprydnader, och alla möbler äro i Louis XVI stil. Gästerna ha snart samlats — omkring 230 till antalet — och musiken tager sin början. Artisterna utgöras af tvänne sångerskor, madame Esty och miss Evans, sopran och alt, samt en tenor och en baryton, mr Harley och mr Clive, äfvensom violinisten mr Duloup. De vackra sångnumren — solos, duetter och kvartetter — blifva lifligt applåderade och omväxla med särdeles väl utförda violinstycken, allt med pianoackompanjement. Mr Clive's lifliga jaksånger och komiska irländska sånger tyckas särskildt slå an.

När programmet — jämte några da capo-nummer — är genomgånet, efter en och en half timme, anmodas gästerna att i ett par afdelningar stiga ned till »supper» i salen.

Tvänne långa bord digna af fat, uppsatser och kuverter för omkring 100 personer, och här på stående fot vid borden eller framme på golfvet intages en fin supé, bestående af inlagd lax, kyckling med skinka, kotletter (chokolad- eller pistaciefärgade), tunga samt gelé eller crème, engelska jättevindruvor, äpplen m. m. Dryckerna utgöras af rödvin, kaffe och te. Alla rätterna äro *kalla* och bära prägel af att komma från en första klassens »cook and confectioner» (kock och sockerbagare). Vid vanliga Londontillställningar tillgår på så vis att en dylik herre tillkallas, får veta, hur många gäster som väntas, och i hvad stil anordningarna önskas, såväl hvad mat som dekorerings beträffar, hvarefter priset uppgöres.

På den utfästa dagens morgon komma lastvagnar med allt som behöfvos, och om några timmar är allt inburet och ordnad af vana händer, växter och blommor, porslin, silver, duktyg, bord och stolar jämte alla matanrättningar. Trappafsats förvandlas till palmhus, balkonger till luftiga tältrum, hela huset omskapas, om så behöfvos, borden dukas och blommor anordnas, och som genom ett trolleri är allt i ordning att mottaga gästerna. Dagen därpå komma samma skickliga och vana arbetare att hämta lånta varor och återställa allt i sitt forna skick. Hvilket bekvämt sätt för värd- och husfolk! »Men hvad det måste kosta,» säger säkert mängen. Ja, det är nog sant, men så ger man ej i allmänhet dylika tillställningar, utan att *ha råd* därtill. Det är ej så vanligt här att »en annu måste vara lika god som en annu», om tillgångarna tillåta det eller icke.

En mr Lawson och hans gelikar kunna tillåta sig dylika tillställningar och mera sådant. Det är bättre att ge *arbetsförtjänst* än penninggåfvor, bättre låta penningen cirkulera än lägga den på kistbotten. Må blott hvar och en lefva *efter sin inkomst* och med förtänksam omsorg om sin och de sinas framtid.

Anna Fleetwood-Derby.

Konung Oscar I:s grindpenning.

En liten sannsaga,
berättad af L. S.

I.

Det var en vacker julidag på 1830-talet. Solen sken varm öfver Tullgarnsviken, medan en och annan stråle silade sig igenom de täta löfkronorna i parken. Utanför kungsgården rådde lif och rörelse. Den stora gårdsplanen krattades jämte alla gångarne utanför densamma samt vägen ned till det nymålade badhuset ute på udden. Inne i de kungliga gemaken hade också »storstädning» ägt rum; allt var luftadt och fint och färdigt att emottaga de höga gäster som väntades. I trapporna syntes redan en och annan livréklädd lakej med kännarblick öfverskåda det hela för att tillse, det ingenting vore glömdt.

Utanför grinden till den långa allén hade en stor skara ungdom samlat sig. En präktig äreport var upprest, med kransar af eklöf och ängsblommor. Visaren på slottsuret pekade redan på 6, och nu kunde man när som helst vänta de kungliga vagnarne.

Närmast grinden stod bland den bidande ungdomsskaran en liten flicka med ljust hår och klara, blå ögon, en äkta nordisk typ. Hon tycktes vara omkring åtta eller nio år, men öfver hennes ansikte låg ett drag af allvar vida öfver åldern. Hon hade stått på samma plats en lång stund, med blicken oaf-lätligt riktad utåt landsvägen. Därifrån närmade sig vid detta lag en åldrig man med grått hår, yfviga mustascher och militärisk hållning, ehuru ryggen var något böjd. Han stödde sig mot en grof käpp, men på bröstet bar han medaljen för tapperhet i fält.

»Se där kommer korpral Björn,» utbrast en af de unga männen, småleende mot gubben. »Nu få vi väl höra något om kriget 1814, medan vi vänta på det höga herrskapet.»

»Åh nej,» svarade den tilltalade, »korpral Björn har nog reda på mer än de strider, i hvilka han själf varit med. I dag skulle jag vilja berätta något, som tilldragit sig här vid Tullgarn på den stora ofredens tid, och då var det andra tider i våra trakter än hvad det nu är. Visserligen var jag inte med, ty så gammal är jag inte, men jag har berättelsen från min far, som var uppfödd här under kungsgården och själf var med i leken.»

Ungdomen, som alltid gärna lånade sitt öra åt den språksamme gamle, slog genast en ring omkring honom och lyssnade begärligt till den utlovade berättelsen.

»Det var 1719,» började han, »då ryssen for fram här i skärgården och härjade och brände hvar han kunde. Här i socknen fanns då en prost, som inte var rädd af sig, och som kunde ta kommandot lika bra som en kapten. Han hette annars Scharf, om ni vill veta det. Nog af, när han hörde att ryssen var i annalkande, sammankallade han skärgårdsskarlarne, intalade dem mod och inmönstrade de raskaste under sin klockares befäl

på spetsen af en udde i Tullgarnsviken. Själf bivuerade prosten hos sina gossar. På andra sidan viken posterade han klockarens bror med några raska bussar. Och nu ska' ni få höra, huru finurligt han sedan bar sig åt. Jo, kan man bara tänka, han samlade ihop en stor mängd militärhattar och satte dem på buskarne utmed stranden, så att det från sjön såg ut, som hade det varit en hel här af soldater.

»När ryssarne med ett par båtar nalkades land afskötos några gevärssalvor, som träffade sitt mål och fällde flere af fienderna. Med detsamma blåstes i stridslurarne, och signalerna fortplantades af ekot från klippa till klippa. Manskaper upphäufte väldiga stridsrop och de talrika hattarne visade sig på afstånd såsom lika många krigsmän. Den gången blef ryssen lurad. Han tog för gifvet, att han hade en stor truppstyrka framför sig, och drog sig tillbaka det fortaste han kunde, och på det sättet räddades den här trakten. På andra håll däremot —»

Här afbröts berättaren af ett ljudligt rop: »Nu komma de,» och upp störtade hela skaran för att bugande och nigande, med hurra-rop och blomsterkastning hälsa kronprinsen Oscar och hans sköna gemål, kronprinsessan Josefina, som i första vagnen nalkades grinden. Framför dem satt den lilla sexåriga prinsessan Eugenie. I de följande vagnarne åkte de unga prinsarne samt damer och herrar hörande till uppvakningen. Kronprinsparet hälsade vänligt åt alla sidor, grinden öppnades, och åt den lilla flickan, som så tåligt behållit sin plats vid densamma, kastar kronprinsen med träffsäker hand en half specieriksdaler.

En sådan vacker penning hade det fattiga barnet aldrig sett förr, och att den verkligen var hennes hade hon till en början svårt att fatta, men då modern vid hennes återkomst till det torftiga hemmet, i den lilla stugan under kungsgården, sade henne att så var, utbrast hon: »Mor, då vill jag gömma den tills jag blir stor, och aldrig, aldrig förstöra den.»

Under de många sköna sommandagar, som följde på den vi här skildrat, fick den lilla flickan mången gång öppna grinden för kronprinsen, som ofta ensam ströfvade omkring i skog och mark och tycktes njuta af den landliga friheten. En dag hände det, att han tilltalade den lilla, som genom sina förståndiga och frimodiga svar snart tillvann sig hans synnerliga bevägenhet, så att hon fick tillåtelse att gå fram till slottet och se på de furstliga barnens lekar i parken.

Om detta sommarlif på Tullgarn berättade i en långt senare tid prinsessan Eugenie följande: »Mina gladaste barndomsminnen anknyta sig till somrarna på Tullgarn. Där fingo vi lägga af åtminstone en del af hof-tvänet och lefva mera fritt. Prinsarne byggde fästningar ute i parken, vi lekte krig och intog dem. Jag var då också krigare, än general, än simpel soldat, och ådagalade lika mycket mod och tapperhet som någon af bröderna. Kanske är det dessa många gosslekar under min uppväxt, som gjort att jag aldrig blifvit riktig kvinnlig,» tillade den milda furstinnan, som i saun *kvinnlighet* torde haft få sina likar.

Till följd af den furstliga tillåtelsen stod lilla Hanna en dag i sin snygga, rena bomullsklädnad i parken och betraktade på afstånd prinsarnes muntra upptåg. Efter en stund fick den lilla prinsessan syn på henne och skyndade genast, med den vänlighet som

hela lifvet var ett så utmärkande drag hos henne, fram till flickan, fattade henne vid handen och sade uppmuntrande: »Kom och sek med oss.» Och den, som icke lät säga lig detta två gånger, var det fattiga barnet, som utan tanke på någonting annat än leken öfverlämnade sig åt stundens fröjd. Men när hon denna afton kom hem till modern och omtalade, huru »öfvervåldigande roligt» hon hade haft, tillade hon med djupt allvar:

»Jag önskar — ja, jag önskar, att jag en gång kunde göra den lilla prinsessan någon glädje!»

Att plocka de vackraste blommor hon kunde finna och därpå binda små anspråkslösa buketter åt prinsessan blef därefter lilla Hannas angelägnaste sysselsättning, och fann hon några riktigt mogna smultron eller skogshal-lon, var hon ej sen att bära dem fram till slottet, där prinsessan oftast egenhändigt tog emot dem och då gärna underhöll sig en stund med den språksamma flickan.

Så förgick den lyckligaste sommar i lilla Hannas lif. Men när hösten kom och träden började skifta i rött och gult, såg hon med tårfylld blick, huru de stora vagnarne från slottet åter ilade ut genom grinden och landsvägen framåt mot den långt, långt därifrån belägna hufvudstaden. Då var sommaren slut äfven för Hanna, som i tacksamt minne dock gömde den sista afskedsnicken af prinsessan och sakta upprepade sin gamla önskan: »Ack, om jag en gång kunde göra den lilla prinsessan någon glädje!»

Våren står för dörren...

Våren står för dörren... med sin bukett af blåa sippor i handen stiger han in i våra hem, och med uppriktig glädje hälsa vi den käre gästen. Är någon allas favorit, så är det väl han, och vi riktigt täfla om att först få mottaga hans visiter. Hvar helst han kommer, beredes honom bästa platsen. Oemotståndlig är han verkligen också, den unge mannen, och för för hans minsta leende klarna alla ansikten. En smula borskämd dessutom, det är kanske obestriddligt, ej minst af damerna — men det är ju så svårt att neka honom något.

Hvilket godt hjärta har han dock ej! Gäller det att gå omkring och mana väl för andra, för de små, för de olyckliga, för de fattiga och betryckta, då är han outtröttlig, och i bättre händer kan icke ett sådant uppdrag läggas. Man blir så innerligt glad, bara han stiger öfver tröskeln, att man sannerligen ej nämns sluta till hand och hjärta, äfven om han kommer i litet »mått »tiggerärenden». Det är dock aldrig för sin egen fördel han talar — det känner man.

I dag har han välvilligt åtagit sig att besöka våra kära läsare i en sak, som de ofta förut visat ett varmhjärtadt intresse — nämligen för våra små fattiga skollofskolonisters räkning. Och under sådana omständigheter vågar redaktionen nära den gladaste förtröstan om resultatet.

Genom frivilliga bidrag från våra läsare har, som känt, under hvardera af de senaste somrarna tillfälle bereds för ett tjugotal små fattiga och klena Stockholmsbarn att efter den långa mörka vinterns skolarbete tillbringa en glädjefull och stärkande sommar-sejour i skärgården — en förmån af oskattbar

betydelse för dessa barn från armodiga, glädjefattiga hem. Med förenade krafter hoppas vi äfven i år blifva i stånd att ut-sända

en egen skollofskoloni.

De redan vunna erfarenheterna underlätta anordningarna till de ungas kroppsliga som andliga fromma. Vi äga färdig den kostsamma uppsättningen af sängkläder och husgeråd — några kompletteringar endast kunna möjligen bli behöfliga. Och då vi därtill påräkna att få lägga ledningen i samma goda händer, som hittills framgångsrikt skött uppdraget, kräfves endast, att våra läsarinners intresse lika kraftigt som förr träder till, för att vi redan på förhand kunna hysa det bästa hopp om företaget.

Som en grundplåt för insamlingen ha vi att lägga dels något öfverskott ifrån i fjol, dels 100 kronor, som vi nu som vanligt själfva teckna. De minsta bidrag mottagas tacksamt. Ingen, som något kan offra, skall draga sig undan — det är vår vissa öfvertygelse.

Men vårdagarna flyga så fort, och inom kort är sommaren här. Insänden därför, ärade läsarinna, *oförtöfvadt* edra bidrag till *Redaktionen af Idun, Stockholm, i postanvisning eller postsparmärken (ej frimärken)*. Vid försändelsen bör tydligt an-gifvas, att densamma är afsedd för »*Iduns skollofskoloni*».

Alla inflytande bidrag redovisas i *Idun*.

Stockholm i april 1894.

Redaktionen af *Idun*.

Lillian Sanderson.

Då vårt land och vår hufvudstad i dessa dagar gästas af en världsberömd kvinnlig storhet på sångens område, nämligen fru *Lillian Sanderson*, ha vi trots att den frejdade gästens bild borde vara välkommen för våra läsarinna. I morgon, lördag, försiggår hennes första uppträdande inför svensk musikpublik, och till detta få vi återkomma i nästa nummer.

Född i Milwaukee i Nordamerika, uppväckt Lillian Sandersom redan såsom ganska ung flicka beundran genom sin sympatiska, klocklikt ljufva röst. När hon om söndagarne deltog i kyrkokören, voro alla platserna upptagna. Hon kom till Tyskland för att där fortsätta sin utbildning och åtnjöt professor Stockhausens i Frankfurt am Main vidtberömda undervisning.

Bland alla sångerskor, hvilka under de senaste åren uppträdt, har knappast någon haft en jämförlig framgång med Lillian Sanderson. Hennes namn blef snart bekant vida utöfver Tysklands gränser, och dess rykte blef mera lysande med hvarje år. Hvarhelst hennes tournée dragit fram, ha publikens hyllning och furstarnes utmärkelser följt dem. Drottningen af Rumänien, »*Carmen Sylva*», tillhör hennes allra ifrigaste beundrarinnor, och konungen af Danmark har nyligen förärat henne guldmedalj för vetenskap och konst. Senast har hon afslutat en triumffärd genom Ryssland, kännetecknad af en sällsynt framgång.

Denna framgång är dess högre att värdera, som konstnärinnan ej lär blanda genom någon ovanligt stor röst, utan fastmer genom sin utomordentliga föredragningskonst. Sålunda skriver Berlinerkritiken bland annat: »Hennes

föredrag fångslar åhöraren på ovanligt sätt genom det känsliga, hjärtliga sjäslifvet, genom den verkligt mäterliga behandlingen af uttalet i förbindelse med tonen. Det är ej blott det rent musikaliska uttrycket, hvilket sålunda hänför, det är hela personen med sin högst individuella prägel, som oemotståndligt meddelar sig åt åhöraren.

Hur sällan talar ej en verkligt utpräglad individualitet till oss på konserterna, hur ofta får man ej vara nöjd med mödosamt instuderade lexor! Visserligen har fru Sanderson också studerat mycket, men hon har ej blott lärt, utan det hon ger, har hon *förvärfvat* såsom andlig egendom och sjunger ur sitt eget hjärtas djup såsom fågeln uti skogen.»

Med detta nummer

följer till *Iduns* samtliga postprenumeranter i Sverige ett profnummer af

Iduns Modetidning

jämte den densamma åtföljande *Handarbets-Basaren*.

Denna modejournal, som onekligen är den största, elegantaste och rikhaltigaste i Skandinavien, är på samma gång äfven den billigaste. Från den 1 april till årets slut kostar *Iduns Modetidning* nämligen endast 2 kr. 25 öre, befodringsafgiften inberäknad. Aprilnumret, som är fyllt med vår- och försommarstoletter, är redan färdigt. Skäl torde sålunda vara att genast skynda åstad och prenumerera vid närmaste postanstalt.

Ingen annan modetidning i Skandinavien har nått en så vidsträckt spridning som denna.

Små spelare.

Det är till eder, I det uppväxande släk-tets mödrar och uppfostrarinnor, jag med detta vänder mig och hoppas, att I mån skänka mig en stunds uppmärksamhet. Jag hade dock ej något emot, om edra män bakom eder rygg blickade på dessa rader, när I läsen dem — tvärtom.

Våren har nu kommit, snön har smält bort och naturen börjar morgna sig ur vinterns dvala. Alla, så väl unga som gamla, skola ut och njuta af det friska vårvädret; isynnerhet gäller detta barnen, som instängda under de duskiga vinterdagarne, behöfva ljus och glädje för att frodas, kunna växa starka och lifskraftiga.

Äfven den mest försiktige vågar släppa ut sina barn, ty nu är man ej rädd för att de ömtåliga plantorna skola förkylas. Det är rätt! Ut med barnen, de behöfva luft och lek!

Och barnskolorna skynda, fria från allt tvång, ut till våra promenadplatser, till kyrkogårdar och öppna, fria ställen, där sandplaner och gångar finnas att tillgå. Och så skall det lekas! Men hvad? — Fordom såg man jublande, muntra skaror roa sig med de uppfriskande, stärkande, hälsobrin-

gande lekarne: »jägare och hund», »hök och dufva», »ta fatt», samt de mindre våldsamma: »kurra gömma», »hoppa hage» och hvad de nu allt heta. Men nu! På frågan, hvad skola vi leka? — om man ens frågar — blir svaret: »spela kula.» Hör ni: ej leka, utan spela kula.

De fria, glada lekarne, som förr skänkte rosor på kinderna, hafva urartat till spel — och hvilket spel sedan!

Se er omkring, hvart I går, där sandgångar finnas, är marken betäckt med ritsar och figurer, mest trianglar och cirklar m. fl. besynnerliga tecken. Knappt en bit mark på några alnars bredd är fri från dem.

Man vore nästan hugad utropa: »Ett tidens tecken!» men jag vill hoppas, att så ej är fallet, men här måste snart och kraftigt gripas in, för att det ej skall blifva det.

Den ytlige betraktaren kan finna det vara ett oskyldigt nöje, att barnen »spela kula», men om vi se närmare på saken, är det ej så.

Detta kulspel, som nu fortgått ett par tre år, har nära nog utvecklats till en epidemi, och från arla morgonstund tills solen gått ned se vi, hvart vi vända oss, barn sysselsatta därmed. »Låt barnen roa sig, de behöfva det så väl,» säges det med all rätt, men — se också till, hvarmed de roa sig.

Knappt ha de hunnit ut, så gäller samtalet kulorna, och framme på lekplatsen tagas de genast fram. En rits, en cirkel eller triangel uppritas, och spelet begynner.

Låtom oss betrakta triangelspelet. En kula lägges af medspelarna, som vanligtvis äro tre, i hvar sitt hörn af triangeln, och deltagarne teka om, hvem som skall begynna. Den, hvars kula kommer närmast, börjar. Han eller hon sätter sig i nedhukad ställning, söker rockera den kula i triangeln, som är närmast, och stöta ut den ur triangeln; lyckas spelaren, är den rockerade kulan hans. Så fortgår spelet, tills alla kulorna äro vunna, och den, som fått mest, är vinnaren och behåller sin vinst. Och just däri ligger faran — man spelar lyckligtvis icke om penningar — men kulorna äro pennin-gars värde. Hvarje vunnen kula är en orsak

till glädje, hvarje förlorad till sorg. Detta spel är helt enkelt en naivare form af biljardspelet, som leddt så många unge män på afvägar, och denna lägre grad af spel kan, när barnet börjar mogna, lätt föra det till en mera utvecklade — till biljarden — till spelhusen.

På detta sätt utvecklas spelpassionen så småningom, och får gossen eller flickan fortsätta därmed, kunna de vid 10 års ålder vara verkliga små spelare. Det låter hemskt och synes sedt för mycket i svart. Men nej, jag har sett så mycket därpå och studerat det så pass, att jag blifvit fullt och fast öfvertygad om, att vi här stå inför en fara, som i tid bör förekommas, för att icke det uppväxande släktet skall blifva slaf under en af de fruktansvärdaste bland laster — spelpassionen. För att då ej ens tala om den fysiska fara som ligger däri, att spelet hela tiden föres i nedhukad, hopkrympt ställning med ansiktet tätt intill marken, hvarifrån det upprifna dammet och stoftpartiklarne inandas och lägga sig på lungorna, där de kunna bilda frön till en af människosläktets farligaste sjukdomar — lungdot.

Som ett belysande exempel kan jag nämna, hur jag en morgon hörde friska, klingande skratt genom fönstret från den bredvidliggande kyrkogården. Det var jubel och lek därnere bland barnskaran, och det gjorde godt att höra dessa glada utrop och muntra, skallande skratt. Det lektes hög och dufva. Hur det var, så förklingade skratten och de muntra utropen tystnade. Hade barnen försvunnit? Jag gick fram till fönstret. Nej, det hade de icke, men leken var slut — spelet börjadt. Jag stod en stund och såg på. Lystnad i blickarne, passionerade åtbörder och då och då ett förbittradt utrop, när någon tappade. Plötsligt kommo två i gräl om en kula. Hvem hade vunnit den? Från gräl till knytnävarne — jag ville ej äse styggelsen längre, utan vände mig bort.

I början lek och skratt — slutet spel och slagsmål.

Jag tror mig nu med detta hafva framvisat, hvad jag åsyftat, och ber er, I mödrar och fäder, sen efter i edra barns fickor, och, jag är viss därpå, i 90 fall af 100 skolen I finna kulor. Kulor, kulor och kulor! Tag bort dem, krossa dem, och, hvad bättre är, krossa äfven alla halfväckta begär efter spelet och spelets retning.

På hvad sätt detta skall ske, må hvar och en själf afgöra, ty hvarje mor och far känna bäst sina barn. Afvärj det hotande onda i tid, och manen edra barn till uppriskande, hälsobringande lekar, där sinnet göres spänstigt samt hugen varm och ädel, där alla eggande, de dåliga karaktärssidorna smekande element äro främmande.

Barnen behöfva leka, och leka skola de, ej spela.

Alla vilja vi väl se ett sundt, rättänkande och kärnfriskt släkte växa upp omkring oss, ty det är det, som en gång skall leda vårt land, vårt folks öden i nästkommande tid.

Ragnar Kock.

Så går det till.

Han tog ett ömt farväl utaf sin lilla skatt,
»Min älskling, om det händer, att
Jag ute blir i kväll, ett bref jag hem skall skicka.»
»Min vän,» hon svarar, »gör dig ej besvär,
Det helt och hållet öfverflödigt är,
Jag brefvet redan sett uti din ficka.»

Snorre.

Bort med fläcken!

Tabell för uttagande af allehanda slags fläckar ur olika tyger.

Är fläcken af:	Är tyget af:			
	Färgadt ylle	Bomull	Siden	Hvita varor
Oljefärg, hartz, fernissa	Terpentin, benzin, tvättas efter med tvål		Tvättas försiktigt med benzin, ether, tvål	Terpentin, benzin, tvättas efter med tvål
Stearin	Med mycket stark sprit (95-gradig)			
Fett	Tvålvatten eller ammoniak	Varmt tvålvatten	Benzin, krita, äggula, magnesia, ammoniak, ether	Tvålvatten eller i vatten upplöst soda
Rost, vanligt bläck	Upprepad tvättning med citronsyrelösning (yllet får ej vara efterfärgadt)		Knappast ännu något medel känt. Eller känner någon något?	Förtunnad saltsyra; omsorgsfull eftertvättning
Alizarinbläck	Förtunnad lösning af vinstenssyra (ej alla färger tåla vid detta)	Förtunnad lösning af vinstenssyra, mycket försiktigt	Förtunnad lösning af vinstenssyra, mycket försiktigt	Vinstenssyra. Ju äldre fläck, dess starkare lösning
Rödt bläck, frukt, växtfärger	Tvättning med varmt tvålvatten eller ammoniak		Försiktig tvättning med tvål el. fuktning med ammoniak	Varmt klorvatten, svavelångor, kernmjölk
Teer, vagnssmörja	Ingnides med svinfett, insåpas och lägges åsido; senare omväxlande tvättning med vatten och terpentin		Ingnides med svinfett, får ligga, tvättas sedan efter med benzin och spolas från avfvisidan grundligt med vatten	Tvål, terpentin, omväxlande med vatten
Lut, kalk	Fläcken fuktas med vatten och gnuggas därpå försiktigt med förtunnad cicitronsyra			Tvättning med vatten
Socket, blod, ägg-hvita, gummi, lim	Tvättas först endast med kallt vatten, efteråt med varmt			
Valnötskal, garfsyra	Allt efter tygets känslighet tvättas med starkare eller förtunnadt klorvatten, omväxlande med vanligt vatten			Koncentrer. vinstenslösning, varmt klorvatten
Syror, ättika, frukt-syror	Ammoniak, dock måste man lämpa efter tygets ömtålighet och färg, hur stark eller utspädd lösningen bör vara			Vanlig tvättning med varmt klorvatten eller vatten

Ur notisboken.

Drottningens värplaner. Drottningen afreser omkring den 15 instundande dennes till Honnef vid Rhen, där hon, som bekant, vistades ett par månader under våren 1892. Honnef är en station i närheten af Bonn, ej långt från Nassau, där drottningens nära fränder äro boende. Vid drottningens ofvannämnda vistelse därstädes behodde hon med uppvaktande i närheten af stationen Honnef en prof. Schaffhausen tillhörig större villa. Efter återkomsten från Rhenprovinserna lär drottningen för några veckor komma att vistas å Sofiero, till dess, omkring den 11 juli, färden ställes till Norge och Skinnarböl vid Kongsvinger, där hon under de senaste åren tillbragt någon del af sommaren.

Furstefrämmande i kungaborgen. Danska kronprinsparet och prinsessan Louise afresa om måndag till Stockholm för att gästa vår konungafamilj. Slottets nya gästväning, där de höga gästerna som vanligt skola ha sin bostad, har börjat iordningställas för mottagandet.

80:e födelsedagen — dödsdag. Annandag påsk afled i Kulla i Hult stiftsfröken *Kristina Amalia Maria Klingspor* på sin 80:e födelsedag. Hon var dotter af löjtnant E. A. Klingspor och hans maka, grefvinnan Magdalena Fredrika Frölich.

Fredrika Bremer-förbundets dräkterformförening höll förliden fredag sitt årsmöte. Af berättelsen framgår, att under året flere nya modeller utarbetats, bland annat en turistdräkt, en kolt för ett-åriga barn och underkläder för damer. Styrelsen erhöll full ansvarsfrihet. Till styrelse för följande år valdes fruarna *Bendixon, Bolin, Gyllander, Kronberg, Palme* och *Scholander* och till deras suppleanter fruarna *Cederschiöld* och *De Geer* samt fröknarna *Bergman* och *Palmqvist*. Till revisorer valdes fröknarna *Anna Kruse*

och *Betty Hirsch* och till revisorssuppleanter fru *Nyström* och fröken *Bonnier*. Af *Fredrika Bremer-förbundet* valda ordinarie styrelsemedlemmar äro fruarna *Berg, Linder* och *Gylden* samt deras suppleanter fru *Jolin* och fröken *Lindhagen*.

Föreningens alla modeller, bland hvilka märkas utstyrel för späda barn, koltkläder, skoldräkt, sport- och turistdräkt, finnas hos fröken *Josephine Ohlson*, *Blasiholmstorg 14*, Stockholm.

Våra förfäders »enkelhet» — ett hundra-årsminne. Den 1 april 1794, alltså för hundra år sedan, trädde den bekanta, af *Gustaf IV Adolfs* förmyndareregierung utfärdade »öfverflödsförordningen» i gällande kraft öfver hela landet. Enligt denna var det förbjudet för manspersoner att bruka manschetter och krus af spetsar; fruntimmersklädningar fingo icke förfärdigas af kamarduk och så kallad linons, mollnetteduk eller flor. Gardiner voro också alldeles förbjudna. Vägghästa möbler samt sängar, soffor och stolar fingo icke fördes med äkta förgyllning; ej heller var det tillåtet att med hel- och halfsidentyger eller silkessammet bekläda sådana husgerådssaker, vägar, vagnar och slädar eller till sådant bruka silkesfransar, snören, band eller något af silke gjordt o. s. v. Ett undantag gjordes dock för officerarne, »som lagligen äga bruka sådant till sin mundering».

Böterna för öfverträdelse af förordningen voro 6 riksdaler 32 skillingar för första och dubbelt för andra gången.

Affärsöfverlåtelse. *Almedahls fabriks försäljningsmagasin*, beläget i *Brunkebergs hotell* härstädes och sedan många år tillbaka välbekant för den köpande allmänheten, har från den 1 dennes upphört med sin verksamhet. Försäljningen af de inom hela landet värderade fabrikaten har i stället från nämnda dag öfvertagits af den för *Iduns* alla läsarinor välbekanta och värenomerade firman *K. M. Lundbergs Bosättningsmagasin*, till hvars annons i detta nummer vi för öfrigt hänvisa.

Hundraåringens runa. Tidigt i lördags morse afled Barkeryds pastorats äldsta medlem, *Margareta Andersdotter* på Ingårpsberg. Gamla Margareta var född i Bästthult af Barkeryds församling den 10 februari 1795 af hemmansegare Anders Johansson och hans hustru. Vid 17 års ålder ingick Margareta äktenskap med hemmansegare Sven Israelsson i Ormaryd. Makarne ha haft fem barn, af hvilka fyra nu lefva och ha utgrenat sig till 5 led med tillsammans 115 medlemmar, af hvilka omkring 80 äro i lifvet. Sonen Sven Magnus, född 1816, flyttade 1836 till Amerika, led skeppsbrott vid framkomsten, men lyckades i utblottadt tillstånd rädda sig i land. Genom egen energi bröt han sig en bana, är nu en af Newyorks förnämste bankirer och anses vara ägare till en efter svenska förhållanden ofantlig förmögenhet.

I början på 1850-talet gjorde den nu aflidna en resa till Amerika, hvilken resa med dåtidens primitiva kommunikationer varade ej mindre än ett halft år. Hon for på segelfartyg först till Newyork, sedan till Galveston och därifrån efter oxar till Austin, där sonen bodde. I Amerika uppehöll sig Margareta i nära 2 år, hvarefter hon återvände till hemlandet.

Redan tidigt började hon på egen hand tillverka flossamattor i ytterst smakfulla mönster, för hvilka hon erhållit pris på fem utställningar inom landet, ja, äfven på världsutställningen i Filadelfia. Under det Petter Jönsson i Träslända var riksdagsman, föranstaltade han att hon reste till Stockholm, medhafvande sina mattor. Han skaffade henne audiens hos Carl XIV Johan och drottning Desideria, hvilka tyckte så väl om mattorna, att de köpte dem.

Blifven änka år 1871, bodde Margareta mestadels i Lättarp till år 1874, då hennes i Amerika vistande son Sven Magnus inköpte det vackra säteriet Ingårpsberg i närheten af Nässjö station till änkesäte åt henne. Nu flyttade den gamla dit, och äldste sonen Johan blef förvaltare på säteriet mot skyldighet att väl vårda modern, hvilket uppdrag han också troget utfört.

Vid sitt fränfalle hade Margareta varit sängliggande i något öfver sex år. De sista två åren har hon varit nästan blind, men haft sina själsförmögenheter någorlunda i behåll.

Teater och musik.

Kungl. operan har som senaste repris upptagit Donizettis komiska opera »Don Pasquale», hvilken gifves första gången i nästa vecka.

Ett af de mest lockande och värdefulla program, som k. operan på länge haft, har på senare tiden varit de båda operorna »Orfevs» och »På Sicilien». Det har ock hvarje gång det gifvits samlat fulla hus.

K. Dramatiska teatern, som nu mer än fyrtio gånger för fullsatt eller nära fullsatt salong gifvit det vackra indiska skådespelet »Vasantasena», nedlägger detta snart, åtminstone för någon tid. I dag fredag gifves för första gången G. af Geijerstams 4-akts-skådespel »Högt spel».

Operasångaren Johannes Elmblad gaf i lördags konsert i Musikaliska akademiens stora sal inför en visserligen ej fulltalig, men dock synnerligt intresserad och tacksam publik. Hr E:s eminenta för många som ballad- och romanssångare hafva vi förut haft tillfälle framhålla, och att densamma äfven vid detta tillfälle gjorde sig förträffligt gällande, är det oss ett nöje att kunna konstatera. Bland de utförda numren torde särskildt förtjäna att framhållas Schumanns »Röda Hanna», »Skattgräfvaren» och »Lejonbruden», Sjögrens »Bergmanden» samt Löwes »Odins hafsrind» och Moszkowskis »Mädchenaug', Mädchenmund». Den engelska folkvisan »Three sailorboys» förfelade likaledes ej heller nu att framkalla det lifligaste bifall. — Fröken *Ek* bidrog med några nummer, och fröken Larson skötte ackompanjemanget, dock väl forcedradt. — Ett särskildt erkännande förtjänar hr Elmblads fru (Toivo), välbekant för Iduns läsekrets, för sina förträffliga öfversättningar af texten till de flesta af sångerna på hennes mans repertoar.

Konserten i morgon lördag lofvar att varda af stort intresse. Utom fru *Lillian Sanderson* kommer på densamma att uppträda pianisten *Bernhard Stavenhagen*, hvilken i utlandet förskaffadt

sig ett aktadt namn som en bland de främsta på sitt instrument. De båda konstnärerna hafva, i stället för att konkurrera med hvarandra härstädes, beslutit att tillsammans uppträda inför vår publik.

Sångsällskapet O. D. från Upsala, välkändt från föregående uppträdanden, gifver konsert härstädes söndagen den 15 dennes.

»Sanna kvinnor.»

*Two damer af koleriskt slag
I tråta råkade en dag
Om något viktigt kan man veta;
Och när de blifvit duktigt heta,
Så häftigt ut den ena for:
»Jag ville ej i dina skor
För allt i världen vara.»
»Nej,» hörs den andra genast svara,
»Den saken kan man lätt förstå
Uaf det enkla skälet bara,
Att du dem aldrig finge på.»*

Snorre.

Aja.

Berättelse af *Georg Nordensvan.*

(Forts. o. slut.)

Salongen öppnade sina portar och det var jubel oah glädje, förhoppningar, belåtenhet eller förargelse hos deltagarne och hån eller låtsad likgiltighet hos dem, som ej fingo vara med.

Edwards aftenstämning från förra sommaren hade fått en hedrande plats på eimaisen och vann allmänt erkännande som ett gediget och godt arbete. Men Richert utställde på Independenternas exposition, där hans fantasier — »Syner och drömmar», som de kallades i katalogen — väckte uppseende genom sina våldsamt häftiga och skärande färgsammanställningar och genom de förklaringer, han skrivit på ramen, och där hans i affekteradt barnlig teknik hållna gatbilder från Paris ådrogo honom mycken smälek. Man skrattade och skämtbladen karrikerade hans taflor, men han blef åtminstone ej ihjältigen, och de sansade måste medgifva, att det i alla fall var talang i galenskapen.

Sista kvällen, Edvard var kvar i Paris, hade flera af landsmännen samlats för att önska honom lycklig resa. Norrmannen infann sig också. Han hade en nyhet att berätta: Richert hade rest till kusten i sällskap med Germaine, — ni vet, Germaine, den lilla ungen, som för en månad sedan öfvergifvit honom, för få att lefva »high life» och åka i Boulognerskogen med en amerikanare bredvid sig och en negerpojke bak på vagnen. Men nu hade ungen kommit på bättre tankar, och så hade herrskapet gifvit sig af för att tvätta sig i hafvet.

Aja infann sig sent. Att hon föreföll nervös och hennes skämt var uppjagadt och konstladt, var numera ingenting nytt, inte heller var det skarpa, något hänfulla tonfallet ovanligt hos henne. Jag märkte, att Edvard såg på henne ett par gånger med denna iakttagande blick, som jag ibland lagt märke till hos

honom. Det var inte svårt att gissa sig till, hvad det var han sökte efter i hennes ansikte.

Någon lifvigare stämning blef det inte den kvällen.

Vi följde Asps i klunga till deras port, men nu gingo Edvard och Aja ej ett stycke före oss andra. De skildes, utan att ha fått tala ut hvad de hade att säga hvarandra.

När vi sagt farväl åt Edwards och hans hustru, följde jag Aja fram till hennes hörn. Då jag tog henne i hand till god natt, frågade jag:

»Nå, har ni fått det nu, som ni ville ha det?»

»Ja,» svarade hon, utan att tveka och såg mig rätt in i ögonen.

11.

Och nu — sex år efteråt — träffade jag dem alla tre på den lilla atelierfesten i Stockholm, Edvard stillsam och inbunden som förr, Richert mera tvärsäker än någonsin, nygift och strålände af belåtenhet, Aja Borgström en smula grotesk och öfvermogen, men med anspråk på att allt fortfarande göra skäl för namnet Muntergöken.

Det har blåst många stormar sedan den där våren i Paris — spårlöst ha ej de sex åren gått öfver någon af de tre.

Edvard är bosatt i sin halfstora stad, är samhällets artist, sköter dess konstförening och styr sin skola. Då han börjat någon större tafla, omtala stadens båda tidningar i aktningsfulla ordalag den märkliga händelsen — vid detta har han nu blifvit så van, att han numera knappt blir förargad däröfver. Antingen han vill eller ej, måste han uppbära sitt rykte som en af stadens notabiliteter.

Om sommaren bor han på landet och målar flitigt ute, lägger upp stora motiv, bredt och djärft, i starka, mustiga färger. Då kan han vara glad och uppspelt för en dag eller två, leka med barnen och om aftonen ro ut på sjön med hela familjen. Men när taflan är färdig, finner han den ofrisk och »gjord». Den blir likväl omtyckt för det omsorgsfulla och på samma gång naturtrogn i studiet, den prisas för sin äkta svenska stämning, och den säljes för ganska billigt pris till en konstförening eller för ännu billigare till någon privatman.

Han är likväl en allt för ärlig konstnär för att det skulle falla honom in att ockra på sin skicklighet. Han har hemma hos sig flere målningar, som, om han helt lättvindigt fullbordade dem, skulle blifva både omtyckta och lätt säljbara publiktaflor, men det händer ej, att han släpper ut dem.

När luften i det lilla samhället blir tryckande, gör han en tur till Stockholm, besöker Konstnärsklubben, träffar yrkesbröder, ser på hvad som för tillfället finns att se och vänder så hem till sitt igen med intryck af, att det han sett eller hört ej burit vitne om någon större lifaktighet, och att det måtte vara på andra platser än i Stockholm, man måste söka den konst, som pekar framåt.

I sin stad anses han vara en älskvärd och angenäm man. Han är gärna sedd i familjerna och ser gärna sina vänner hos sig. Han har två barn, och man har intet ondt att säga om hans äktenskap. Hans hustru är mycket omtyckt af stadens öfriga fruar, hon är stillsam och anspråklös och sprider aldrig ut något skvaller. Hon är alltid med sin man, då han vill ha henne med sig, och han tycks helt och hållet ha öfvervunnit sin gamla lust

Tandläkare dr Geo. Forssmans
 nya preparat för tandernas vård:
Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandinktur
 hansas å de bästa apotek i partymaffar o. hos
 hrr handlande. Parotförsäljning för Sverige hos
Bendix, Josephson & C. O., 11 Kegeringsg.

för att rymma, att söka ensamhet, då han vill vara ensam med sina tankar.

Han läser tidningarna på klubben, är med i rektorns virakvartett, intresserar sig för tidens frågor och talar gärna allvar med de allvarlige, är för öfrigt en hedersman, som aldrig tänker på besväret, när det är fråga om att hjälpa andra, och som med jämnmood — om också ej utan en glimt af bitterhet i sitt leende — ser, hur andra förstå att begagna sig af hans välvilja. Han tycks vara på väg att öfverleva sina stora fordringar på sig själf — och en dag skall han finna, att han är gammal och numera har sin plats bland de resignerade, bland dem, som ha intet mer att vänta af lifvet.

Med Aja Borgström hade han i kväll suttit och talat rätt länge. Ett lugnt samtal mellan gamla vänner och kamrater, som träffas igen efter flere år och som gärna vilja höra, att det å ömse håll gått väl för dem.

Aja hade stannat kvar i Paris allt sedan den där våren och hade slagit sig på att arbeta energiskt. Hon blef sedan ej refuserad på salongen, och hon har fått medaljer på utställningar i franska småstäder. Hennes målningar ha fortfarande mera kraft än finhet, någon slags ursprunglighet söker man där förgäfvat.

Hon är lika lefnadsglad som förr och har blifvit ännu mera ogenerad i sitt uppträdande. Helt unga herrar trifvas godt i hennes sällskap, det hurtiga och kamratligt fria i hennes hela sätt drager dem till henne. I fruntimmerssällskap trifs hon inte, och en och annan af de svenska parisiskorna undrar, om det är passande att umgås med henne. Men de, som känna henne bättre, veta, att Aja är »för-

ständig» på samma gång som hon är en smula »galen», att det praktiska och förtänksamma i hennes natur hindrar henne från att gå öfver gränserna, och att det är hennes sätt att synas mera fri från hänsyn än hon i själfva verket är. Också har ingen af hennes närmare bekanta ett enda ögonblick trott henne om något förhållande till någon af de ungherrar, hon påstås ha svärmat för under de år, som gått sedan hon lät skvallret sätta hennes namn i förbindelse med Sven Richerts.

Någon verklig hängifvenhet har hon ej lyckats vinna — hon förblir den ständigt undanskjutna, på samma gång som hon förblir den treffiga kamraten. En stark kärlek skulle samla hennes starka naturs möjligheter — nu plottar hon bort sina känslor i skämt och lek och söker ersättning för det hon går miste om i ett ifrigt arbete och ett fullt ut lika energiskt festande.

Ty hennes lefnadslust är lika obändig som någonsin, ja, ännu mera stark nu, då hon känner att tiden och ungdomen gå henne ur händerna. Hon skrattar mera ystert än förr. Muntergöken förstår att taga lifvet från den glada sidan, men Muntergöken har alldeles säkert en känsla af att hon ej blifvit hvad lifvet gifvit henne möjligheter att blifva.

Hon röker som en skorsten från morgon till kväll, och nattvak är fortfarande hennes specialitet. När hon har fest — och det lär ej hända så sällan — börja de mest aftonsömniga gästerna troppa af redan klockan fyra, men de sista säga godnatt vid åttatiden eller stanna de kvar på frukost. Sofva hinner man alltid göra, när man blir gammal.

Sven Richert har i rikt mått infriat sina löften om att göra uppseende. Han är ett

ständigt tvistefrö, anses af många måla affekteradt, endast och allenast i ändamål att därmed skilja sig från andra, men har sitt parti, som i hans målningar ser morgonrodnaden af den konst, det nya århundradet skall skänka världen.

Han har blifvit världsman, han talar ej mera så befällande högt; men hans öfverlägsna hållning visar, att han känner sin ställning som förare och den nya konstens målsman. Men bakom allt det affekterade finns hans talang kvar, och den skall väl förr eller senare taga ett fullgodt uttryck i hans arbete.

Hans unga fru — en rik grosshandlardotter — är mycket söt och mycket nått och ser upp till honom som till den betydande man han är. När han lade sin arm beskyddande om hennes skuldror, skrattade han sitt ungdomsfriska skratt, nöjd med henne och med sig själf.

»Skål, Aja, tack för längesedan!» Hans starka röst hördes öfver det allmänna sorlet. »I Paris, du vet. Jag var nära att bli kär i dig.»

»Det var tur för din fru, att du inte blef det,» svarade Aja i sin allra glädstigaste ton.

— Slut —

Innehållsförteckning.

Constance Wachtmeister. (Med porträtt). — Svarta sjön; poem af Edv. Hammarstedt. — Att hushålla för ungar! . . . Af Ellen Bergström. — En musikalisk »At Home» i London; bref till Idun från Anna Fleetwood-Derby. — Konung Oscar I:s grindpenning; en liten sannsaga af L. S. I. — Våren står för dörren . . . — Lillian Sanderson. (Med porträtt). — Små spelare; af Ragnar Kock. — Så går det till; af Snorre. — Bort med fläcken i Tabell för uttagande af allehanda slags fläckar ur olika tyger. — Ur notisboken. — Teater och musik. — »Sanna kvinnor»; af Snorre. — Aja; berättelse af Georg Nordensvan. (Forts. och slut). — Tidsofdrif.

Tidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Mitt helas konstruktion jag icke vet,
 Det är uppfinnarnas egen hemlighet.
 Och därpå har han tagit ut patent.
 Men alla kunna få den som — present.

Och se'n blir äflan
 Och mycken täflan
 Om första priset
 — De andra äfven —
 På detta viset
 Jag väfver väfven.
 Och i min randning
 En brokig blandning
 Jag här slår in.
 Jag tror att ingen
 I hela bingen

Så grann och skiftande blir som min.

Mitt första inslag blir den röda tråd,
 Som går igenom lifvets mörka våd
 Och ger den färg och glans och hållbarhet.

Ett namn uppå en annan tråd jag vet,
 Som mycket skiftar,
 Som än förgiftar,
 An trefnad sprider.
 Samt två som vandra
 I alla tider
 Bredvid hvarandra
 Och ömkan väcka.
 Två till som sträcka
 Sig fram ur vrån
 Och bjuda hvilva.
 En som ses ila

I kapp med vinden med brus och dån.

I vårt planetsystem just numro ett.
 Till hvad den en gång har ett snille gett
 Anledning att försöka fidna på.
 Ett världsrekord han därvid tänkte slå.

En skön gudinna,
 Hvars barn vi finna
 På fält, i lunder.
 Fem utaf dessa
 På goda grunder
 Du fram kan pressa.
 Dig drag till minnes
 Hvad nederst finnes
 På alla fem.
 Men hvad ditt öga
 Ser i det höga

Så stolt sig lyfta på tre af dem.

Om vi nu vända oss till djurens värld,
 Minst tre vi finna invid egen härd.
 Samt tre i skogen, tvänne i det våta.
 Och långbent en syns gå och ståta.

En lem hos haren.
 Och en på staren.
 Ett rop till Polle
 Ibland från drängen.
 Och hvad fick Grälle
 Af piskeslängen.
 I hvad de båda
 Ibland vi skåda.
 Hvad dra' de på?
 För kor en föda,
 Att mjölk må flöda.

Och hvad ur lagär'n vi äfven få.

En jätte som så himmelshögt sig ställt.
 Uppå naturens stora, rika fält
 Två ädla stenar. Och i öknen se'n
 En oskattbar och ljuflig ädelsten.

Till konservering
 Och preparering
 Den erkändt bästa
 Af alla kroppar.
 Hvem plägar gästa
 Hos höstens knoppar?
 En syresättning.
 Och så till svettning.
 En antipod.
 Ut i naturen
 Och i kulturen

Ett viktigt ämne med framtid god.

Hvad för din fot man lägger fin och jämn.
 På ett slags 'supanmat' nu namnet nämn.

Schackgåta.
 (Efter hästens gång i schack.)

är	se	din	och	mänsk	natt	blek	bakom
stig	bäf	blott	matt	lyser	och	o	och
en	dag	fram	lighet	ned	och	henne	dimma
van	öken	segna	som	om	du	släkten	dig
ökner	strimma	vågar	din	der	sekler	henne	skri-der
alls	de	tige	min	natt	tider	för	ett
hvert	i	frågar	du	fram	mål	i	höljda
du	måk	bär	ur	led	om	emot	fördoldt

Carl.

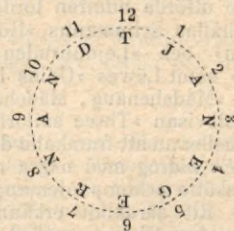
En sak uti laboratorium.
 En mycket vanlig prydnad i ett rum.
 Ett par vid vägar
 Och uti stegar.
 Ett ondt som flyger
 Kring land och städer.
 Ett slag af tyger,
 Som kinden kläder.
 En byggnad ställig.
 En last tillätlig.
 En väg som bär,
 Än upp, än neder.
 Och nu bereder
 Jag dig det nöjet att sluta här.

F. M. C.

Lösningar.

Charaden: *Salvia*.
 Aritmogryfen: *Veckotidning Idun* — *Frithiof Hellberg*; *Wolfgang, Etrusker, Cettinge, Korsnåbb, officiel, tryckfel, intresse, derwisch, ny-*

årslof, inblanko, Nagasaki, geograph, igelkott, Disraeli, urkunder, Nils Olof.
 Urganen:

Fyrkantgatan: *Blända* — *Barbro*; *Bilbao*, *Elvira*, *träben*, *härnad*, *Hallda*, *Bogota*.
 Sifferlogogryfen: *Lekar*, *ark*, *lära*, *Lea*, *eka*, *lake*, *rek*, *läkare*.
 Palindromen: *Asar* — *rasa*.
 Prokopen: 1-5 *Klack*, 2-5 *lack*, 3-5 *ack*, 4-5 *ck*.

HULTMANS Cacao & Chocolad

rekommenderas som den bästa och vitsordas på det varmaste af professorerna hrr Joh. Lang, Seved Ribbing, Nils O:son Gadde, C. J. Ask samt doktor Olof Moberg.